

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum in Christo sit tantum vnum esse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

potest predicari, quamvis hæc albedo sit singularis, eo quod unum quodque eorum significat aliquid ut subsistens: accidentia vero non subsistunt. Partes vero substantiarum quamvis sint de natura subsistentium, non tamen per se subsistunt, sed in alio sunt, unde etiam prædicta nomina de partibus substantiarum non dicuntur. Non enim dicimus quod hæc manus sit hypostasis, vel persona, vel suppositum, vel res natura, quamvis possit dici quod sit quoddam individuum, vel particulare, vel singulare, quæ nomina de accidentibus dicuntur: non autem potest dici, quod humana natura in Christo, vel aliqua pars eius sit per se subsistens. Hoc enim unioni repugnet, nisi poneremus unionem in quid, & non simpliciter: sicut unioitur lapides in ægro, vel duo homines per affectum amoris, vel per aliquam imitationis similitudinem, quæ omnia dicimus esse unum secundum quid, & non simpliciter. Quod non est simpliciter unum & per se subsistens nihil continet actu per se subsistens, sed forte in potentia, unde servata veritate unionis naturarum in Christo, oportet ponere sicut unam personam, ita unam hypostasim, & unum suppositum, & unam rem duarum naturarum: sed ipsam humanam naturam in Christo nihil prohibet dicere esse quoddam individuum, aut singulare, aut particulare, & similiter quaslibet partes humanæ naturæ, ut manus, & pedes, & ossa, quorum quodlibet est quoddam individuum, non tamen quod de toto predicatur: quia nullum eorum est individuum per se subsistens, sed individuum per se subsistens, vel singulare, vel particulare, quod predicatur de Christo est unum tantum. Unde possumus dicere in Christo esse plura individua, vel singularia, vel particularia; non autem possumus dicere Christum esse plura individua, vel singularia, vel particularia, sed plures hypostases, vel supposita non possumus dicere in Christo esse.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ex unione anime & corporis constituitur & homo, & humanitas, quæ quidem duo hoc modo differunt, quod humanitas significatur per modum partis, eo quod humanitas dicitur, quia homo est homo, & sic præ se significat essentialia principalia speciei, per quæ hoc individuum in tali specie collocatur, unde se habet per modum partis, cum præter huiusmodi principia multa alia in rebus nature inveniuntur: sed homo significatur per modum totius. Homo enim dicitur habens humanitatem, vel subsistens in humanitate sine præcisione quorumcumque aliorum supvenientium essentialibus principijs speciei: quia per hoc quod dico, habens humanitatem, non præcitur qui habet colorem, & quantitatem, & alia huiusmodi. Secundum ergo secundam opinionem prædictam unioni humanæ naturæ ad divinam præsupponitur unio anime & corporis secundum quod constituit humanitatem, non secundum quod constituit hominem. Illud enim quod in Christo est constitutum ex anima & corpore tamen quod unione præsupponitur, non est totum quod per se subsistit, sed aliquid eius, & ideo non potest signari, ut homo, sed ut humanitas: unde oportet dicere, quod in ipsa unione humanæ naturæ ad divinam quasi in termino assumptio, intelligatur primo in Christo non hominis, quia tunc in primo intelligitur ut res per se subsistens completa, & in hoc differt ab aliis duabus opinionibus. Nam prima opinio ponit, quod unio anime ad carnem præsupponitur, sed intellectum assumptioni humanæ naturæ, non secundum solum hoc quod constituit humanitatem, sed et secundum quod constituit hominem, dicitur enim hominem esse

assumptum. Tertia vero opinio ponit, quod nec est in termino assumptionis intelligitur anima corpori unita nec ad constituendum hominem, nec ad constituendam humanam naturam dicitur enim humanam naturam summi multipliciter, per partibus eius, anima & corpore, cum dicamus humanam naturam assumptam a verbo ut patet, quod nec vere dicitur Christum esse hominem, nec vere ponit humanam naturam in Christo, & ideo est tanquam hæretica condemnata.

AD SECUNDVM dicendum, quod corpus unitum anime præintelligitur assumptioni humanæ naturæ. Unitum autem dico unione constitutive humanitatem, non autem unione constitutive hominem.

AD TERTIUM dicendum, quod gratia habitualis non intelligitur, ut medium unionis, quod secundum intellectum præcedit unionem: nec est medium quod causat unionem, vel unitivatem, sed medium quod facit ad congruitatem unionis, sicut decora velis facit ad congruitatem conjunctionis matrimonialis. Et similiter scientia & omnes alie perfectiones Christi possent dici medium unionis, & pro tanto gratia habitualis Christi potest dici gratia unionis. Verius tamen patet, quod gratia unionis dicitur vel ipsa gratuita Dei voluntas, quæ gratis nullis meritis præcedentibus unionem fecit, vel potius ipsum donum gratis datum humanæ naturæ, quod est esse in divina natura. Si tamen anima unita corpori præintelligatur ad assumptionem, solvendum est ut prius.

AD QUARTVM Dicendum, quod humanitas non est forma partis quæ dicitur forma quia informat aliquam materiam, vel subiectum, sed est forma totius, in qua suppositum naturæ subsistit: unde non oportet ponere quod hypostasis increata informetur humanitate, sed quod subsistit in ea.

ARTICVLVS III.

Utrum in Christo sit unum tantum esse.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur quod in Christo non sit unum tantum esse. Vnde dicitur secundum Philosophum in 2. de anima unum esse esse esse in Christo non est tantum unum uterque, cum duplex sit in eo vita, creata scilicet vita, quæ unit corpus per animam, quæ morte privatur: & vita increata, quæ vivit per seipsum, ergo nec in Christo est tantum unum esse.

¶ 2. Præ. Sicut esse est suppositi, ita & opatio: sed unitas suppositi non facit quin in Christo sint plures operationes, ergo nec faciet quod in Christo sit tantum unum esse.

¶ 3. Præ. Generatio est mutatio ad esse esse in Christo est quædam generatio temporalis de qua Matthæi. Christi autem generatio sic erat, quæ non potest terminari ad esse æternum, ergo terminatur ad aliquid esse temporale & æternum, ergo in Christo est duplex esse, cum in ipso maxime sit esse increatum.

¶ 4. Præ. Vnicuique est attribuendum esse, de quo conveniunt queri potest, an est: sed de humana natura potest queri, an est, ergo humana natura hæc esse proprium in Christo, & sic est in eo duplex esse, cum sit humana natura esse habeat.

SED CONTRA. Quæcumque sunt distincta in esse, sunt in supposito distincta: sed in Christo est unum tantum suppositum, ergo & unum tantum esse.

RESPON. Dicendum, quod esse dupliciter dicitur, ut patet per philosophum in 5. met. & in quadam glo. Orig. super principium Ioan. Vno modo, secundum quod est copula verbalis significans compositionem cuiuslibet enumerationis, quæ manna facit, unde hoc esse non est aliquid in se

D. 729.

G

H

I

K

rum natura, sed tantum in actu animæ componē-
tis & diuidentis, & sic esse attribuitur omni ei de
quo potest propositio formari, siue sit ens, siue pri-
uatio estis: dicimus enim cæcitate esse. Alio mo-
do esse dicitur actus entis in quantum est ens, id-
est, quo denominatur aliquid ens actu in rerū na-
tura, & sic esse non attribuitur nisi rebus ipsis, quæ
in decem generibus continentur, unde ens a tali
esse dictum per decem genera diuiditur: sed hoc
esse attribuitur alicui dupliciter. Vno modo, ut si-
cut ei quod proprie, & vere habet esse, uel est, &
sic attribuitur soli substantiæ per se subsistenti, vn-
de quod uere est, dicitur substantia in 1. phys. Om-
nia uero quæ non per se subsistunt, sed in alio, &
cum alio, siue sint accidentia, siue formæ substan-
tiales, aut quælibet partes non habet esse, ita ut ip-
sæ uere sint, sed attribuitur eis esse. Alio modo, i-
ur quo aliquid est, sicut albedo dicitur esse, non quia
ipsa in se subsistat, sed quia ea aliquid habet esse albū.
Esse ergo proprie & uere non attribuitur nisi rei per
se subsistenti, huic aut attribuitur esse duplex. Vnū
scilicet esse relutans ex his, ex quibus eius unitas
integratur, quod propriū est esse suppositi substan-
tiale. Aliud esse est supposito attributum præter ea
quæ integrant ipsam, quod est esse superadditum,
scilicet accidentale, ut esse album attribuitur Sorti
cum dicitur, Sortes est albus. Quia ergo in Christo po-
nimus unam rem subsistentem tantum, ad cuius in-
tegritatem concurrunt etiam humanitas, quæ unum
suppositum est utriusque nature, ideo oportet di-
cere quod esse substantiale, quod proprie attribuitur
supposito in Christo, est unum tantum, habet aut
unitatem ex ipso supposito, & non ex naturis. Si ta-
men ponatur humanitas a diuinitate separari, tunc
humanitas suum esse habebit aliud ab esse diuino.
Non enim impeditur quia proprium esse haberet, ni-
si hoc quod non erat per se subsistens, sicut si arca
esset quoddam individuum naturale ipsa tota non
haberet nisi unum esse, quælibet tamen partium eius
ab arca separata proprium esse habebit. & sic patet
quod secundum opinionem secundam oportet di-
cere quod in Christo est unum esse substantiale, secundum
quod esse est suppositi proprie, quæuis sit in eo mul-
tiplex esse accidentale.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod uiuere dicitur esse
quoddam specificatum per speciale essendi prin-
cipium, & ideo diuersitas uitæ consequitur diuer-
sitate principiorum uiuendi, sed magis respicit
ad suppositum subsistens.

AD II. dicendum, quod operatio suppositi non est
de integritate unitatis eius, sed consequitur eius
unitatem, unde unius suppositi inuenimus multas
operationes secundum diuersa operationum prin-
cipia, quæ supposito insunt, sicut homo aliud opera-
tur lingua & manu: sed esse est id in quo funda-
tur unitas suppositi, unde esse multiplex præiudicat
unitati essendi.

AD III. dicendum, quod generatio temporalis
terminatur non ad esse suppositi æterni, ut sim-
pliciter per eam esse incipiat, sed quod incipiat esse
suppositum habens illud essentia suppositi huma-
næ nature.

AD QVARTVM dicendum, quod obiecto illa præ-
cedit de esse quod in actu animæ consistit, quia an
est, etiam de cæcitate queri potest.

ARTICVLVS III.

Verum in Christo sit tantum una filiatio.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod in
Christo non sit tñ una filiatio. Multiplicata. n.

A causa multiplicatur effectus; sed natiuitas est causa
filiationis. ergo cum in Christo sint duæ natiuita-
tes, erunt etiam duæ filiationes.

¶ 1. Præ. Impossibile est idem similiter manere, &
corrupti: sed supposito quod beata Virgo ante
Christi mortem mortua fuisse, corrupta esset filia-
tio, quia filius matris dicebatur, maneret tamen fi-
liatio æterna, quæ diceret filius patris, ergo alia filia-
tione dicitur Christus filius patris, & alia filius matris.

Sed diceret, quod est alius respectus, sed non alia
filiatio. Contra Filius est relatiuum secundum esse
& non tantum secundum dici: sed hominū oīdi rela-
tiua secundum Philosophum in præd. camētis, sūt
quorum esse est ad aliud se habere. ergo esse filia-
tionis est esse respectus quo refertur ad aliud, & ita
si sunt plures respectus, sunt plures filiationes.

¶ 3. Præ. In relatione nihil inuenitur nisi respectus
& causa, siue fundamentum respectus, sicut unitas
quantitatis est fundamentum relationis, quæ est æ-
qualitas; sed respectus sunt diuersi, quibus Christus
refertur ad patrem & matrem, fundamenta enim
horum respectuum, siue causæ, sunt diuersæ, scilicet ipse
natiuitates, nam filiatio est relatio originis. ergo
sunt plures filiationes in Christo.

SED CONTRA. Filiatio est relatio persona-
lis, sed in Christo est una tantum persona. ergo una
tantum filiatio.

C. RESPON. Dicendum, quod in Christo est una tan-
tum filiatio secundum rem, quamuis sint plures
respectus relatiui secundum rationem.

Ad cuius euidentiam sciendum est, quod in hoc
differt ad aliquid ab aliis generibus, quod alia gene-
ra ex propria sui ratione habent quod aliud sint, si-
cut quantitas ex hoc ipso quod est quantitas, aliqd
ponit, & similiter est de aliis: sed ad aliquid ex pro-
pria sui generis ratione non habet quod ponat ali-
quid, sed ad aliquid, unde inueniuntur quedam
ad aliquid, quæ nihil sunt in rerum natura, sed in
ratione tantum, quod in alijs generibus non cōtin-
git: & quamuis aliquid ex ratione sui generis non
habeat quod ponat aliquid, non tamen etiam habet
ex ipsa generis ratione quod nihil ponat, quia
sic nulla relatio esset aliquid in rerum natura, unde
ad aliquid non esset vnū de decem generibus, ha-
beret autem relatio quod sit aliquid reale, ex eo quod
relationem causat. Cum enim in aliquo inuenitur
aliquid reale, per quod alterum dependeat & com-
paretur, tunc dicimus realiter comparari, uel de-
pendere, uel referri, sicut æqualitas relatio realis po-
nitur ex uirtute quantitatis, quæ æqualitatem causat.
Quia uero ex eodem res habet esse & unitatem,
ideo realis unitas relationis pensanda est ex ipso
relationis fundamento, uel causa, ut quia una est
quantitas, per quam pluribus sum equalis, in me
non est nisi una relatio realis æqualitatis habens re-
spectum ad plures.

Similiter, quia una natiuitate ex patre & matre
genitus fuit, una filiatione reali dicitur filius utrius-
que, quamuis multiplicentur respectus: sed in Chri-
sto non possumus dicere unam causam esse filia-
tionis, secundum quod refertur ad patrem, & ma-
trem, cum sint duæ natiuitates penitus disparatæ;
unde si esset aliquid quod filiationem tempore-
lem posset recipere quasi subiectum, oporteret
ponere in Christo plures filiationes. Nunc au-
tem filiatio est talis relatio, quæ non potest habe-
re pro subiecto nisi ipsum suppositum: in Chri-
sto autem non est nisi suppositum æternum,
quod quidem non potest esse subiectum alicuius
Quo dicitur S. Tho. H 4 tem-

Te. com. 17.

Art. 2. & 3. p. 1.
155. a. 5. a.